

Poština
pavšalirana.Uredništvo
in
upravnništvo
lista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

AVTONOMIST

Glasilo „Združenja slovenskih avtonomistov“.

Izhaja vsako soboto.

Celoletna na-
ročnina 50.— D
mesečna 4.— „
Inozemstvo ce-
loletno 100 D.
Posamezne
številke se ra-
čunijo po D1“Inserati
se računajo:
pol str. 560 D,
manjši soraz-
merno. — Pri
malih oglasih
beseda 50 p.

Kaj hočemo?

Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzrastlega sloven-
skega ljudstva!

Ker smo „braća“ . . .

„Jutro“ in „Slovenec“ poročata dne 10. oktobra, na dan obletnice
koroškega plebiscita, iz Beograda:„Beograd, 9. oktobra. Danes je bil razposlan poslancem proračun in
finančni zakon za leto 1923—24. V čl. 83. finančnega zakona se nahaja
pooblastilo za ministra prosvete, da odpravi pravosl. teološko (= bogo-
slovno) fakulteto v Zagrebu ter medicinsko in teološko (teh-
niško) fakulteto v Ljubljani. V opozicijskih krogih so ta
pooblastila izzvala oster odpor.

Ministrski predsednik Pašić se izgovarja, da o tem ničesar ne ve!“

„Slovenec“ pa poroča:

„Beograd, 9. oktobra. (Izv.) Člen 83. predloženega finančnega zakona
za leto 1923—24. se glasi: „Minister za prosveto se pooblašča, da ukine
pravoslavno teološko fakulteto v Zagrebu in katoliško teološko fakulteto
in medicinsko fakulteto v Ljubljani.“Na kar smo bili že dolgo pripravljeni, se je zgodilo. Srbska vlada je
začela obsekavati najvišji kulturni zavod v Sloveniji, slovensko vseučili-
šče. Za enkrat je ukinila medicinsko in bogoslovno fakulteto, ni pa nobe-
nega dvoma, da bo v najbližji bodočnosti ukinila tudi še ostale fakultete
(oddelke), pravno, filozofsko in tehniško.Počasi bodo sledili še drugi zavodi, v prvi vrsti tehniška srednja šola,
ker ima obilo dragih strojev, na katere je nenasitni Beograd že zdavnaj
vrgel svoje lakomne oči. Iz naših srednjih in ljudskih šol pa bodo pobrali
vse do zadnjega kebra.Tako postaja Slovenija druga Macedonija pod slavno na-
rodno-radikalno vladavino in pod beograjskim bičem.Za nas je na tako barbarstvo mogoče le en odgovor: „Živela
svobodna, jugoslovanska federativna republika, v
kateri si bomo tudi Slovenci sami rezali svoj kruh. Druge
rešitve za nas ni!“

Zmagovita misel.

Neukrotljiva je v vsakem člove-
ku želja po prostosti in svobodi. Vsa-
ko omejitve bodisi telesne bodisi du-
ševne svobode občutimo težko in jo
prenašamo le tako dolgo, dokler ne
najdemo prave priložnosti, da razbi-
jemo okove in verige, ki nas ovirajo
v svobodnem gibanju.Tudi narodi ne prenašajo trajno
okov, v katere jih je vklestil srednje-
veški fevdalizem — neomejena moč
vladarjev — ali pa moderni kapitaliz-
em in militarizem, navadno pod za-
ščito in s podporo monarhistov. Tu-
di narodi hočejo biti prosti in hočejo
prosto dihati in se svobodno razvi-jati, ne pod komando dinastov, kapi-
talistov in generalov, ampak živeti
hočejo drug poleg drugega spora-
zumno, vsak zase gospod na svoji
zemlji, ki ne dela za druge, ampak
za sebe.Zato se narodi otrsajo samodr-
štva in zahtevajo tako obliko vladav-
ine, ki sloni „na sporazumu med
vladanimi in vladujočimi“ (Wilson).
Tej zahtevi najbolj odgovarja mo-
dernna, demokratična republika (ozi-
roma monarhija, v kateri vladar ni
gospodar nad državo, ampak le vid-
ni znak ali simbol državne skupnosti,
a brez odločilne moči). Zato se na-
rodi bore proti izrastkom kapitaliz-
ma za socialno pravičnost, da se
uveljavi načelo „vsakemu svoje“, za-
to se branijo militarizma, ker gene-
rali že po svoji naravi zahtevajo go-
spodstvo in komando, ne poznajo in
ne priznavajo pa radi sporazumov
med narodi, ker bi v slučaju spora-
zumnega mednarodnega življenja po-
stali ravno oni najprej nepotrebni in
odveč. Za sporazumno življenje med
narodi pa je najprikladnejša tista ob-
lika državnega življenja, ki jo ime-
nujemo federalistično.In kolikor bolj se poglobimo v
notranjost modernega državnega živ-
ljenja, toliko jasneje vidimo, da se
vse moderno državno življenje raz-
vija v dveh pravcih: V pravcu repu-
blike in federacije.

Le nekaj dokazov:

Leta 1871. je Bismark stvoril po
zmagoviti vojski s Francozi „ujedi-
njeno“ Nemčijo. Novi tvorbi je dal
skozi in skozi centralističen ustroj.
Ker pa se je mož zavedal, da bo na-
lehel na velik odpor pri svojih cen-
tralizacijskih poskusih, če bi s cen-
tralizmom nastopil predokrito, je pu-
stil n. pr. Bavarcem, Saksoncem itd.
celo njihove kralje — kot hinavski
vnanji plašč, ki naj bi prikrival ljud-skim očem pravo, centralistično, je-
dro nove države. Na videz se je Bis-
marcku njegovo delo res posrečilo in
zlasti nemška inteligenca je navdu-
šeno prepevala slavo novi „edinstve-
ni“ Nemčiji. Toda kdor je šel n. pr.
v Monakovo in tam stopil med ljud-
stvo, ni slišal o Prusih druge sodbe
kakor besede „verdammter Preuß“
— prokleti Prusi! Taka je bila „edin-
stvenost“ Nemčije v duši in srcu
ljudstva! In danes, po 50 letih,
vidimo znova, kako zelo krepko ži-
vi med nemškim ljudstvom želja po
svobodi, ki je ne bo mogoče druga-
če izpolniti, kakor z uvedbo najširše
federacije, ki bo prej ali slej tudi
prišla.Poglejmo Rusijo. En car, ena dr-
žava, en verski poglavar, ena ko-
manda od Petrograda do daljnega
Vladivostoka — to je bila predvojna
caristična Rusija. A danes? Padlo je,
kar je bilo „eno“, namesto caristič-
nega zatiranja pa je stopila cela vr-
sta federativnih republik! In mi ne
dvomimo niti najmanj, da bo ta obli-
ka napravila Rusijo zopet močno in
silno, ker bodo posamezne republike
vezale le tiste vezi, ki so res skupne,
vse drugo pa bo prostost in svoboda,
kolikor jo je pač mogoče danes ali
jutri doseči.V Londonu zboruje pravkar ve-
lika angleška državna konferenca.
To je zastop svobodnih držav, ki
tvorijo skupaj veliko angleško sve-
tovno vladavino v prosti zvezi. Se-
vero-ameriška Kanada in Južno-af-
riška država, daljna Avstralija in da-
nes že svobodna Irska — vse te dr-
žave se vladajo doma po svoje, v
Londonu pa se posvetujejo le o za-
devah, ki so vsem v tej velikanski
svetovni zvezi včlanjenim državam
skupne. Ali moremo pokazati še na
boljši primer one moči, ki jo daje
modernemu državnemu življenju svo-
bodna federacija, svobodna zveza?

LISTEK.

19

Kmečki punt.

Hrvaško napisal Avgust Senoa.

Dolgo ni bilo treba čakati. Naenkrat se je
vzdignil hrušč in vrišč, kakor da so iz pekla
utekli vsi vrage. Turek nas je prevaril in prelo-
mil premirje!“„Vrag jih vzemi!“ je zaklical Marko in
udaril s pestjo po mizi, oči pa so mu zablisnile
kakor divjemu mačku, „pa saj ste mu to po-
vrnili.“„O, kaj šele,“ je nadaljeval Ilija. „On nas
je dal. Niti več prav ne vem, kako je vse sku-
paj bilo. Samo videl sem, kako so se Turki ka-
kor mravlje valili iz gozda. Lumpje so sklenili
mir tako dolgo, da jim je prišla na pomoč velika
njihova vojska. Skočim na konja, pograbil
kopje, kapa mi zleti z glave, pa kaj za to, golo-
glav jo udarim na Turčine. Bliska se, kadi,
grmi, drugega ne vidiš kakor kopja, sablje in
strelce; vse se je zvililo v velikanski klobčič,
dokler ne pade med nas kako železno jabolko
in nas ne razbije. Banova sablja je švigala ka-
kor blisk. Jaz sem naravnost pobesnel. Od
kraja se ti lasje res malo naježijo, ko se greš
igrati s svojo glavo, pozneje pa postaneš prava
zver. Naši jezdecji so jahali preko grmovja,
mrtvih konj in ljudi kakor kašni vragovi. Šta-
jerci pa so mlatili po Turkih, da je od bregov
odmevalo. Naenkrat — najrajši bi bil zajokal!
— vidim, kako naši pešci beže pred Turki.
Zajci strahopetni! Vrag jih vzeli! Metali so od
sebe puške, naboje, torbe in klobuke, kakor da
si jih nasejal. Z golimi sabljami smo jih pognali
nazaj in na lastne oči sem videl, kako je ban
strelcu razklal glavo. Zaman! Bežijo, bežijo in
potegnejo še nas s seboj. Turki pritisnejo odspredaj, od leve, od desne. Bilo jih je kakor
prosa. In tako so nas po goljufiji pobili.“

„In ti?“ je vprašal Marko.

„Jaz sem se z ostalo četo umikal proti go-
zu. Skoro bi se bil rešil. Toda na mojo nesrečo
je krogla zadela mojega konja. Padel sem, za-
del ob štor in izgubil zavest. Ko sem se zave-
del, sem videl, da sem ujet. Lepa sreča! O svoji
nesreči nisem imel niti časa razmišljati. Zgonili
so nas skupaj kakor žival in okovane peljali v
Dubico, v Banjo luko, Drinopolje in v Carigrad,
kjer je turški cesar. Med potom so nas slekli
do golega, nas topli z biči, za posteljo nam da-
jali trd kamen pod milim nebom, za hrano mr-
vico črnega, trdega kruha. Okovi so nas žulili
do krvi, polovica nas je med potom podlegla.
Moj Bog, koliko sveta sem siromak prehodil,
pa nisem videl skoro ničesar drugega ko svojo
nesrečo. Toda vsega zla še ni bilo konec. V
Carigradu so nas zmašili v neko smrdljivo luk-
njo, pozneje pa so nas hoteli porazdeliti po lad-
jah, kjer bi naj prikrovani veslali do smrti. Po-
stalo mi je kar temno pred očmi. Prišel je dan,
ko bi naj odšli na ladje. Zapeljali so nas na dvo-
rišče. Jaz se zvijem in skričim, kakor pravi La-
zar in začnem stokati. Med tem je prišel pred
nas neki starec, Turk, oficir ali kaj, in mi je re-
kel po hrvaško: „Kaj večiš, zajec?“ Kakor da
me je strela zadela! Kako tudi ne, ko sem med
samim tujim lajanjem začel domačo besedo.
„Hudo me zvija, gospod,“ odgovorim Turku,
„kolje me in boli, da ne morem stati na nogah.“
„Odkod pa si gjaur?“ „Hrvat sem, spoštovani
aga, s posestva Frankopanov.“ Turek se zami-
sli, me pogleda po strani in reče par turških
besed stražniku. Ne vem, kaj mu je rekel, ali
stražnik me je proti večeru peljal iz dvorišča
na ulico in po tesnih ulicah do visoke palače.
Tu je zaploskal, me oddal vratarju zamorcu, ta
pa me je peljal k gospodarju v zgornje sobe.
Bil je prav oni stari Turek, ki me je nagovorilhrvaško. „Poslušaj, gjaur!“ je rekel starec, „na
ladjo ne boš šel; moj suženj si, delal boš na
vrtu.“ Pomislite samo, gospod župnik, kako
srečen sem bil. Takoj sem pozabil svoje težke
okove, pozabil, da stojim pred svojim gospo-
darjem in ker sem se tako razveselil, pa sem
vprašal starca. „Ali si tudi ti, spoštovani aga,
našega rodu in naše zemlje sin?“ Starec je po-
bledel, zardel, zakimal in mi mahnil z roko:
„Idi!“ Od tedaj ga nisem več videl, ampak sem
živel samo za visokim zidom, kjer sem zalival
cvetje in pulil plevel. Moj Bog, kako neumno
delo za junaka! Od dolgega časa in od jeze sem
včasih cvetju sekal glave, kakor da so turške.
Sužnji smo s šejhom večkrat šli v mestne šta-
cune kupovat razne stvari za gospodarja. Na
neki taki poti sem se seznanil z beneškim mor-
narjem, ki je govoril hrvaško, ker je bil Dalma-
tinec. Povedal sem mu svojo nesrečo. On na-
to: „Za to bi se našla pomoč, rojak!“ „Kako?“
„Z denarjem se tukaj vse doseže. Razmišljaj
bom o tem.“ Čez par dni ga zopet srečam in
on mi reče: „Tu imaš steklenico žganjice,
močne, kakor da jo je skuhal sam vrag. Daj od
nje vratarju in vrtnarju, dokler ne bosta pijana
kakor zverini, pred dvorom pa te bom čakal
jaz!“ Tako se je tudi zgodilo. Obema pijancema
sem dal piti. Pijača ju je vrgla, jaz pa vzamem
sekiro in razbijem svoje okove, dasi sem pri
tem postal krvav in jo udarim skozi vrata. Dal-
matinec je bil moč beseda. V mraku sem se
privlekel do njegove ladje in čez dva dni nas
je veter že nesel v domovino. Ko so me moji
ljudje zagledali, so se čudili, kakor mrtvecu, ki
je vstal iz groba. Jaz pa sem rekel, da sem živ
in da mi je sedaj teh šal dovolj. Trikrat Bog
pomaga, četrtič pa bi se prav lahko prismoil
hudič. Zato sem pustil vojaščino, toda od onih
dni se me drži priimek „Prebeg“, ker sem tri-
krat pobegnil iz turške sužnosti.“

(Dalje prih.)

Tako je tudi v Zedinjenih državah severoameriških, tako je tudi v mali evropski Švici. Dolar in švicarski frank govorita jasen jezik!

A tudi tam, kjer narodi še zdihujejo v centralističnih verigah, se giblje pod navidezno gladko površino. Katalonci v Španiji, Provansalci in Bretonci na Francoskem, Lombardi in Sicilijanci v Italiji — vsi ti so s centralizmom nezadovoljni in njihove zahteve po samovladi se oglašajo vedno krepkeje. Za človeka, ki ima oči, da gleda, ne more biti nobenega dvoma, kako se bodo stvari v teh deželah razvijale mogoče že v do gledni bodočnosti!

Zato pa je centralizem mrtvorojeno dete tudi v takozvanih „novih“ državah, ki jih je rodila svetovna vojna. Nedavno so na Češkem imeli volitve za „okrožne skupščine“. Te volitve so končale s sijajno zmago slovaških avtonomistov. In če bi imeli v Rumuniji ali pa pri nas svobodne

volitve, bi bila svobodna ljudska volja že zdavnaj korenito pomedla z bukreško in z belgrajsko centralistično komando. Kar pa še ne zgo dilo, ker se vsled vladnega pritiska za enkrat ni moglo zgoditi, to bo čisto gotovo še prišlo, a kadar pride, bo toliko hujše, ker močnejšemu pritisku od zgoraj odgovarja tudi močnejši pritisk od spodaj.

Republika in federacija — to je tok časa. To je razvoj, ki ga je mogoče ovirati, ustaviti pa se ne da. Ljudstvo tukaj in ljudstvo tam hoče svojo svobodo in svojo prostost, ki je nihče in nič ne more dati v toliko mери, kakor jo daje **federativna državna ureditev**. Ta „bacil“ se širi po vsem svetu. Pokoriti se mu bo morala tudi Jugoslavija in kar se bo temu gibanju upiralo in ustavljalo, bo strl tok časa. Prosti, svobodni in zadovoljni bodo balkanski narodi šele takrat, ko bodo združeni sporazumno v **svobodni balkanski zvezi držav**.

Resnica o našem parlamentu.

V ulici Miloša Velikega v Belgradu stoji ene boljše sorte baraka. V tej baraki se zbirajo „svobodno“ izvoljeni poslanci kraljevine SHS na svoje zakonodajno delo. Tukaj se sestavi vlada, tukaj pišejo stenografi (brzopisci) govore poslancev dobesedno, tukaj glasujejo in delajo postave.

Taka je zunanja slika našega „parlamenta“.

Notranja slika je pa taka: Do čim zahteva moderni parlamentarizem, da vsak državljani **svobodno in brez vsakega pritiska od zgoraj voli svojega poslanca**, do katerega ima zaupanje, so v treh četrtinah naše države volitve nekaj **izsiljenega**, ker jih „dela“ vlada s pomočjo žandarjev in policajev. Mi v Sloveniji tega pritiska od zgoraj za enkrat še ne poznamo, bomo ga pa kmalu. Zato pa vedo v Bosni, v Vojvodini in v Makedoniji mnogo bolje kakor mi, **kako se „kuglice“ po noči pretresejo iz ene škrinje v drugo ...** Gorje pa tistemu, ki bi se takemu početju upal upreti! Tak nesrečnež gre brez odloga v zapor, če ga naravnost ne ubijejo.

Parlament pa, v katerem sede na nepostaven način izvoljeni poslanci, ni parlament.

V vsakem evropskem parlamentu se dele poslanci na dve skupini: na vladno večino in na opozicijo. Večina vlada, opozicija pa nadzoruje in kritizira delo vlade. Če zgubi vlada zaupanje večine poslancev, mora odstopiti in navadno prevzame potem vlado v svoje roke opozicija, tako da postane prejšnja vladna večina opozicija, bivša opozicija pa prevzame vlado. Tako se dve skupini vedno vrstita v vladi. Če pa opozicija ni složna med seboj, je treba znova vprašati volilce za njihovo mnenje pri novih volitvah.

Ker se vsak trenutek lahko zgodi, da vlada pade in da opozicija prevzame vlado, zato se v modernih demokratičnih državah vlada vedno

ozira na opravičene želje in zahteve opozicije in jim po možnosti ugodi, dobro vedoč, da opozicija vsak čas lahko postane vlada.

Tako je v demokratičnih državah.

Pri nas je pa drugače. Pri nas je opozicija lahko še tako močna, pa se vlada vendar ne bo nikdar ozirala na opozicijo. Opozicija postane pri nas lahko še tako (številčno in moralno) močna, pa se ji vlada vendar ne bo udala. In sicer zato ne, ker se vsaka belgrajska vlada, zlasti sedanja, ozira na generale in na vojaško moč, s katero uporno opozicijo kratko malo razžene.

Tak slučaj smo doživeli s komunisti. Takrat se je vlada zbala, da bi prišla ob večino, če bi bil slučajno še Radič prišel v parlament. („Večino“ hoče vlada imeti vsaj zaradi „lepšega“). In kaj je naredila? **Komunistične mandate je razveljavila, komunistične poslance pa zaprla in večina je bila zopet na vladni strani!** In če bi danes Radič prišel v Belgrad s 1000 poslanci in n. pr. Slovenska ljudska stranka z 10 tisoč, jih bo vse skupaj razgnal en sam general, če ne bodo lepo ubogali, in — vlada bo zopet imela večino!

Tak je naš „parlamentarizem“ in taka je srbska „demokracija“. Zato naj se slovenski volilci nikar ne čudijo, če slovenski poslanci v Belgradu malo ali nič ne „dosežejo“. Zakaj pa bi jim vlada dajala? Če so naši poslanci „pridni“, jim itak ni treba nič dati, če pa „nagajajo“, jih pa general razžene! Zakaj pa imamo generale?

Nas večina je seveda vajena drugačnih razmer, ker smo vajeni evropskega parlamentarizma. Belgrad pa ni v Evropi, ampak v orijentu in to je tisto, kar preradi pozabljamo. **Belgrajski „parlamentarizem“ je ena sama velika foparija in laž, ker v Belgradu ne vlada parlament, ampak — general ...**

Pogled v bodočnost.

Politike se ne dela od danes na jutri, ampak na desetletja vnaprej. Samo tako je res mogoče postavljati moderna socialna in kulturna načela in se za njih uveljavljanje v državi in med narodom sistematično bojevati. Zato je brez vrednosti ugibati, kakšen bo v naši državi položaj prihodnji teden ali prihodnji mesec. To vemo itak. Današnji notranji položaj je nevzdržljiv. To vemo. Da smo danes ne samo Slovenci, ampak cela Jugoslavija v rokah belgrajske familijске oligarhije, je splošno znano. Torej vemo tudi to. Da ta porodica nima na umu dobrobiti države in njenega delovnega, ustvarjajočega prebivalstva, je dobro znano. Torej vemo to tudi mi. Da je režim pri nas že od leta 1920 dalje plačakaški, batinaški, brez skrupul, to istotako vemo, ker čutimo na lastni koži. Vse to vemo in še marsikaj. Na priliko vemo tudi to, da ima današnji belgrajsko-porodičarski re-

žim v roki bajonet in da se tega popolnoma dobro tudi zaveda. In končno vemo tudi, da belgrajska porodica svoje moči ne bo dala zlepa iz rok, ampak da pred svojim padcem ne bo pomišljala se poslužiti tudi zadnjega, sicer blaznega sredstva: vojaške diktature.

Srbski narod socialno še ni tako zelo diferenciran, kakor smo Slovenci in Hrvati. Zato bo njegova notranja idejna in politična kriza dolgotrajna. Da bo srbsko ljudstvo prej ali slej pometlo s svojimi sedanjimi strankami, o tem ni dvoma. Če je srbska radikalna stranka danes še tako močna, njen padec je neizogiben, kvečjemu če ima moč modernizirati se in zlomiti sedanjo nadvlado belgrajskih kapitalistov. Demokratska stranka bo že pri prihodnjih volitvah utrpela nove izgube in bo šlo z njo neprekidno navzdol, dokler ne bo potisnjena v narurne meje, ki jih določuje njena miselnost. Posta-

la bo stranka meščanskega kapitalizma. Socialisti so izgubili pravo orijentacijo in so zato izgubili zaupanje delavstva. Njihovi narumni nasledniki so komunisti. Ti zadnji pa še dolgo ne bodo v državi odločujoči politični faktor.

Na razvalinah sedanjih strank bo stala nova politična moč, ki bo **nosilka federacije, republikanizma, državne zajednice vseh južnih Slovanov, pozitivne pravosti, modernih socialnih idej kmetov in delavcev, združne samopomoči, naprednega gospodarstva, pravične ljudske samouprave, antimilitarizma in miroljubnega človečanstva**.

Te ideje so zrna nove politične moči, ki se že organizirajo in zajemata v vseh prečanskih krajih, od Kotora do Triglava, od Splita do Zemuna. Te ideje bodo skupne in skupna tudi njih akcijska sila. Ta gospodarsko-socialna, kulturna in politična sila je poklicana, da vrže današnji nasilni in nekulturni režim belgrajskih porodic. Z njenim padcem se bo brez dvoma tej idejni in politični moči pridružilo slej ali prej tudi srbsko ljudstvo, ki je po svoji duši prav tako svobodoljubno, republikansko in miruželjno kot vsak res svoboden narod. Na tej široki socialni in kulturni podlagi organizirani južno-slovanski narodi, bodo trajna garancija miru in napredka pri nas. Samo takšna idejna, tudi politično organizirana sila je zmožna bistveno spremeniti današnji ne-

vzdržni položaj v naši državi, je zmožna na znotraj pravično urediti in konsolidirati to državo ter jo privedi v krog kulturnih držav. Samo takšna nova socialna in kulturna vzajemnost, po svojih človeških načelih skupna vsem narodom more prinesiti rešitev iz sedanjega neznosnega položaja. To prepričanje globlje in globlje prodira med ljudstvo in zato bodo stare, na privilegijah ozkega kroga stanov ali kapitala sloveče politične stranke izgubljale bolj in bolj na terenu in na ljudskem zaupanju.

Vse to bo vodilo v red novo življenje. Zanj pa se je treba pripraviti. Kdor misli, da je mogoča bistenja izprememba današnjih žalostnih razmer s to ali drugačno politično-taktilčno »potezo«, se silno vara. Zakaj ne sme nas varati današnja socialna in politična reakcija, temveč spoznavati moramo, da duh prave demokratije kljub vsemu napreduje in bo končno odločilno zmagal. Ne več posamezni politiki, temveč sklenjene vrste ljudstva bodo odločevale končno vendarle o svoji usodi. Se nobena reakcija ni mogla ubiti idej, katerih nosilka je bila ljudska duša, ampak je poginila sama na lastnem gnojišču.

Izgubiti ne smemo svoje samoza-vesti. In dvigniti moramo svojo borbenost — potem izidi boja ne more biti dvomen.

Dnevne vesti.

Komunist dr. Sima Marković za avtonomijo. V svoji najnovejši knjigi zahteva znani srbski komunistični prvak dr. Sima Marković **pokrajinske avtonomije**, „ker bi bila to najboljše rešitev notranjega vprašanja, ki bi zadovoljila vse nacije...“, ki so izjavile željo, da ostanejo v državni skupnosti. Prirodo teh avtonomij bi morale odrediti v glavnem tri nacije, Srbi, Hrvati in Slovenci v **medsebojnem sporazumu**. „Potem pa nadaljuje: „Te tri nacije imajo skupen jezik (danes ne več, op. ur.) in skupno gospodarsko življenje in bi zato lahko postale edinstvene nacije (= narod).“ — Gospod dr. Sima Marković je bil baje enkrat centralist, sedaj je pa že nekoliko spregledal, popolnoma pa še ne, sicer ne bi trdil, da je mogoče iz treh narodov ustvariti enega, pač pa dokazuje zgodovina, da iz enega naroda lahko nastane cela vrsta narodov.

Plodovi centralizma. Glavno glasilo belgrajskih centralistov je „Preporod“. V tem listu pa beremo dne 2. oktobra med drugim: „Kar imamo danes v Belgradu, to ni več centralizem, ampak kopičenje raznih aktov v Belgradu, ki nikdar ne bodo rešeni. Prošnje, dopisi in pritožbe leže v miznicah nesposobnih uradnikov, v pokrajinah pa zastoj čaka na rešitve... Zato vidimo v Belgradu vsak dan cele vrste ljudi, ki hodijo od pisarne do pisarne, od uradnika do uradnika in od ministra do ministra in iščejo svoje izgubljene akte, pa jih nikdar ne najdejo... Tako se je zgodilo tudi radikalnemu prvaku, Srbu-prečanu, ki je ves obupan nad belgrajsko upravo končno vzkliknil: **„Hrvatje imajo prav!“**

O holandski kraljici Viljemini poroča belgrajska centralizmu in kar je z njim v zvezi zelo naklonjena „Politika“ to-le: „Holandski parlament se je baval pod predsedstvom same kraljice z izboljšanjem finančnega in gospodarskega položaja holandske države. Pa so rekli poslanci: „Varčevati moramo!“ — Ko se je kraljica vrnila v svoj dvor, je napisala finančnemu ministru pismo, v katerem izraža svojo željo, naj se tudi njeni dohodki zmanjšajo, čim bodo znižali uradniške plače.“

Minister Velizar Janković je odpotoval v Pariz, da nakupi dragoceno darila za krst prestolonaslednika in za ženitev princa Pavla. — Tako poročajo belgrajski časopisi.

Pravilna sodba. V Osjeku izhaja list „Die Drauf“. V tem listu beremo: „Samo fantasti morejo verjeti, da bo

do merodajni belgrajski krogi kmalu vneti za sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci. Hrvaška in Slovenija sta predobri molzni kravi, da bi jih sedaj vladodržci tako kmalu izpustili iz rok. Kaj to briga Pašića, če je 4 milijone Hrvatov v opoziciji, če nezadovoljstvo od dne do dne raste in da misel na spravo med Srbi in Hrvati vedno bolj rine? Pašić ima vso moč v svojih rokah in demokrati mu na tihem dajejo prav. Zato slišimo vedno pogostejše glasove z onstran Save, da so prečani podjarmljeni in da morajo plačati vojno odškodnino. Vedno višji davki, omejitve kreditov, omejitve prometa, policijske sitnosti — vse gre na to, da se Hrvate in Slovence pritisne ob zid. Zato je treba Zagreb izenačiti s Šabcem in na Hrvaškem se industrija ne sme razvijati. Ker pa ima Belgrad vso moč v rokah, bo boj zelo dolgo trajal.“ — To smo povedali opetovano tudi mi.

Srbski list o Radičevi akciji. Belgrajski list „Glasnik“ objavlja na uvodnem mestu članek pod naslovom „Radić propal“, in pravi: „Da je Radić v Londonu propadel, tako mislijo mogoče oni, ki tako pišejo ali pa dajo tako pisati. Dobro! Toda prosimo, povejte nam: Kaj pa ste pričakovali, da bo Radić v Londonu dosegel? — Radić je užival in še uživa angleško gostoljubnost. On piše in govori; govori in piše se o njem. Prve dni po svojem prihodu je dvignil največ prahu. Res — človek, ki prihaja z Balkana je za Angleže ekzotična (= tuja, nenavadna, „zamorska“) politična osebnost; toda na Angleškem je mnogo ljudi, ki se zanimajo za politiko na Balkanu. Ti so se sestajali in razgovarjali s političnim voditeljem Hrvatov. Tega dejstva ne spravi s sveta noben uradni dementi. **Jako resni ljudje govore in pišejo danes o problemih naše države. Radiću se je posrečilo spraviti hrvaško vprašanje pred angleško javnost.** Uradni predstavniki Anglije ga sicer niso sprejeli, toda vprašanje je, če je Radić sploh prošil za sprejem pri njih. Nam izgleda, da za to ni imel potrebe: Uradni krogi dobivajo svoje informacije od neuradnih krogov, ki so bili skupaj z Radićem. Sploh pa: Kaj naj bi počel Radić pri Curzonu ali pri Baldwinu? Da prosi za intervencijo? Radić ve, kaj dela, in tega ni storil. On se je vrgel le na to, da zainteresira angleško javno mnenje za politiko na Hrvaškem in nedvomno je imel tozadevno uspehe, ker se še nikdar ni v angleški javnosti toliko govorilo o

Hvratih kakor sedaj, odkar je Radić v Londonu, in zanimanje za hrvaško vprašanje ne popušta. — Svoj članek sklepa „Glasnik“ z besedami: „Naj se ne varajo oni, ki trdijo, da Radić nima uspeha! Naj bo dovolj samoprevare!“

Koliko so dobili Srbi od Nemčije? Po poročilih belgrajskih listov so dobili Srbi na račun vojne odškodnine od Nemčije doslej deloma v denarju deloma v blagu okoli 250 milijonov zlatih mark. To je 12 in pol milijona cekinov po 20 mark. Cekin za 20 mark je vreden približno 1600 naših kron, rajši še nekaj več. Torej so dobili Srbi $1600 \times 12,5 = 20.000$ milijonov ali **20 milijard kron.** Iz Hrvaške so stisnili, kakor smo poročali zadnjič, letno po 8 milijard kron. Koliko so dobili iz Slovenije, iz Bosne in iz Vojvodine, sploh nihče ne ve, gotovo pa je, da so to tudi lepe milijarde, od katerih pride jako majhen del nazaj (za uradniške plače). In vendar nimajo nikdar dovolj tam doli in hočejo še vedno še in še in še, brez konca in kraja.

Ubijte ga! V Bosni so neki mladi ljudje dejanjsko napadli voditelja bosanskih muslimanov poslanca dr. Spaha. Oddali so nanj 18 strelcev. Ta dogodek so spravili poslanci v parlamentu na razgovor in pri tej priliki je zaklical neki poslanec, seveda Srb: „Škoda, da ga niso zadeli!“ — Če pojde tako naprej, utegnemo tudi še v Sloveniji doživeti slučaje, da bomo politične nasprotnike zdravili z revolverji in s koli. Kar ubijte ga, pa bo dal mir! Pa pravijo, da se mi od Balkancev ne moremo nič naučiti!

Štefan Radić in „balkanski komite“. „Hrvatski List“ poroča iz Londona, „da je odbor „balkanskega komiteja“ uradno pozval predsednika hrvaške republikanske seljaške stranke Štefana Radića, da predava o razmerah v Jugoslaviji. G. Radić se je temu povabilu odzval in bo predaval v sredo, 10. t. m.“ — Tej vesti pristavlja „Hrvatski List“: „Balkanski komite“ je osnovan v dobi, ko so se začeli gibati narodi na Balkanu, da se osvobodijo turškega jarma. Komite (odbor) je podpiral najprej Grke v njihovi borbi, potem pa vse ostale balkanske narode. Člani tega komiteja so danes aktivni angleški politiki, diplomatje, časnikarji in strokovnjaki. Komite ni uradna ustanova, vendar pa je redno sodočujoč svetovalec vsake angleške vlade v vseh vprašanjih, ki se tičejo Balkana.“

To je treba razumeti! Avstrijski Nemci so pred leti izdali svojim somišljenikom geslo: Los vom Rom — Proč od Rima! — Kakšno geslo bi bilo danes prikladno za Slovence?

Ali nimajo prav? Nesrečni Macedonci, ki neizrečeno trpe vsled belgrajske lakomnosti in grabežljivosti, pravijo: „Neka nose! Neka nose, štogod mogu, samo neka idu!“

„Edino sposobni.“ V Južni Srbiji je veliko zemlje brez gospodarja. To zemljo, ki je silno rodovitna, je treba naseliti. Naselili pa bodo tam doli samo Srbe, ker je po mnenju belgrajske vlade „samo srbski element sposoben, da povzdigne kmetijstvo in da širi kulturo.“ — Mogoče ima belgrajska vlada čisto prav. Svojo kulturo imajo tudi Čulukafri.

Tudi ena misel. V nekem svojem poročilu iz Londona objavlja Štefan Radić pismo, ki mu ga je pisal neki njegov angleški prijatelj. V tem pismu piše anglež med drugim: „Pomislite le, kako bi učinkovalo, če bi Vi prišli v London skupaj z enim Slovincem, enim Bosancem, enim Črnogorcem in enim Macedoncem. Vsak bi govoril v imenu svojih rojakov, vsi skupaj pa v imenu vseh nersrbskih narodov, ki tvorijo večino prebivalstva v Jugoslaviji.“ — Kakor vse kaže, bo treba res začeti kričati, silno kričati...

Ljubljansko deželno sodišče pošilja na slov. stranke kuverte, ki nosi odtis štamplje: „Podleži poštanski taksi.“ Ali nameravajo tudi na sodiščih polagoma odpraviti slovenščino, kakor so jo Lah na Primorskem? Želimo, da se poskrbi za slovenski tekst, ker bomo sicer začeli odklanjati plačilo portov!

Pozor! Današnje številko smo poslali na ogled nekaterim osebam,

ki nam je znana njihova misel za dobrobit slovenskega kmečko-delavskega ljudstva. Če bodo pazno prebrali nekaj številčk našega lista, smo prepričani, da bodo spoznali pravo pot, ki jo hodimo; dobili bodo dosti resnega in poučnega branja v listu in postali njegovi goreči prijatelji in pristaši. Po pameti in sreči spadajo ti možje itak k nam. — Uprava.

Naš list izhaja že tretje leto in dobili smo lepo število stalnih naročnikov, ki nas poslušajo vsak teden enkrat. Toda list ima vspricho svoje dobre in izbrane vsebine še vedno premalo naročnikov, zakaj imel bi jih lahko mnogo, mnogo več. Kdor je res naših mislij, naj nam pridobi v krogu svojih znancev in prijateljev novih naročnikov. Naš bataljon naj postane regiment. Regiment se bo bojeval hrabro in dobro in zmagal. Ni je večje in lepše ideje od naše. Le enkrat premislite to idejo in jo v mislih vporabite na vse primere svojega dnevnega življenja! In videli boste, da vodi ta ideja iz državne, socialne, finančne, duševne itd. sužnosti v svobodo, da vodi od hlapeca do gospoda. To premislite vi poljedelci in delavci in v Vaših dušah bo dan.

O davkih. Vedno več pritožb dobivamo, kako neznosne davke nalogajo ljudem. Naši sicer slabo plačani davkarski uradniki po večini kar tešmujejo pri tem, ne ozirajo se na resničnost dohodkov in možnost plačevanja, ampak da kolikor mogoče največ iztisnejo iz ljudi. Morda mislijo da je to prav; ker so sami slabo plačani, hočejo napraviti tudi vse druge za beračke. Ampak to je napačno za njih same, ker bodo postali med ljudstvom obsojenci, država jim pa za njih pretirano uceeno ne bo nič dala. Že davčni predpisi so visoki in pri navadnih ljudeh bi se naj upošteval minimum, ki je predpisan, ne pa »plačaj čim več«. Ljudje se kar za glave prijemajo, ko zvedo, koliko se jim je naložilo davkov. In še eno je: Pri nas Slovencih je globoko ukoreninjena napaka, da ljudje drug drugega denuncirajo bodisi iz konkurenčne zavisti bodisi iz osebnih masčevalnih razlogov. Takšne prostovoljne davčne denuncijante bi se le moralo v javnosti ožigosati. Toda naša davčna oblastva se nanje povsem zanašajo in še prijateljsko občejejo z njimi. To so najgrši značaji, ki so obenem tako trapasti, da ne vidijo, da delajo s tem škodo tudi sebi. Zakaj karisto re grdega nad svojimi sosedi in poznači ti junaki, to se je in se bo masčevalo nad njimi. Kdor drugemu jamo koplje, prej ali slej sam vanjo pade!

Nek naš somišljenik nam zopet piše: Sem trgovec s specerijo na deželi v mali vasi. Davčno okrajno glavarstvo v Ptujem me je obremenilo z dohodnino in poslovno prometnim davkom za l. 1922. nič manj ko za 24.000 kron. Pri tem pa znaša moj dnevni promet komaj 600 K. Ker smo tu v eni vasi 3 trgovci. Vprašam vso pošteno javnost, kako naj plačam pri tem prometu tako velik davek in še živim poleg tega? Ker se nam obetajo še večji davki, kaj naj pričakujemo v bodočnosti? Na moj osebni protest, so mi gg. pri davčni oblasti rekli: »Vi zaslužite velike zneske, kar se nam je poročalo od verodostojne strani, zato moramo mi vleči tako dolgo, da vse izvlečemo.« — Takšen odgovor sem dobil. Mišlim, da ne bodo več dolgo vlekli, ker bomo kmalo vsi skupaj »suhi«. In potem bo »suha« tudi državna blagajna.

Politični umetniki prve vrste so centralisti. Kakšna je njihova politična umetnost, dokazujejo zagrebške „Novosti“, ki pravijo glede glavnega vprašanja naše države, da je mogoče napraviti „eno“ državo le tako, da ali eno pleme vsili svojo nadvlado, svojo kulturo in svojo moč vsem drugim plemenom — kar je popolnoma res —, če pa to ne gre, je treba iskati poti sporazuma — kar je tudi popolnoma pravilno. Toda kako se naj doseže ta „sporazum“? Tako-le: „Če hočemo skupno državno in narodno življenje, moramo zle-

pa ali zgrda izsekati iz srbstva, iz hrvatstva in iz slovenstva vse to, kar ne odgovarja našemu narodnemu edinstvu, ohraniti pa moramo vse plemenske lastnosti, ki nas družijo.“ To se pravi z drugimi besedami: Če hočeš narediti iz treh petelinov enega, odsekaš enemu glavo, drugemu peroti, tretjemu noge, četrtemu pa glavo, perotnice in noge. Na truplo četrtega prilepi glavo prvega petelina, peroti drugega in noge tretjega in boš dobil — štiri crknjene peteline, ne pa enega živega.

Imeniten diplomat je zastopnik naše države v Rimu, g. Antonijevič. Ko se je pred dvema tedni v belgrajskem parlamentu govorilo o reškem vprašanju, je povedal posl. Šumenkovič, ki je sam izšel iz diplomatskih vrst, o g. Antonijeviču sledeče zanimivosti: V trenutku, ko je prišel v Italijo g. Mussolini na vlado, je poročal g. Antonijevič v Belgrad, da je Mussolini padel. In v trenutku, ko je predsednik začel reške države g. Zanella bil v Belgradu, je poročal g. Antonijevič belgrajski vladi, da se je razgovarjal z g. Zanello v Rimu...

Brez službe. Za izpraznjena učna mesta v srednjih šolah v Sloveniji se je oglasilo toliko prosilcev, da jih 30 ni bilo mogoče spraviti pod streho. Zato stvari društvo professorskih pripravnikov mlade ljudi, naj ne hodijo študirat profese, ampak naj se uče kaj drugega. — S tem nasvetom se tudi mi popolnoma strinjamo in pravimo starišem in mladim fantom: Naučite se toliko, kolikor je neobhodno potrebno, potem pa v delo!

Državni proračun. Za ceste v Sloveniji —? Za železnice v Sloveniji —? Za visoko šolo v Sloveniji —?

ji —? Za invalide v Sloveniji —? Za in tako dalje v Sloveniji —?

Zakaj plačujemo davke?

Ukinjeno ljubljansko vseučilišče. Vlada bo počasi ukinila vse oddelke slovenskega vseučilišča v Ljubljani. Namesto medicinske fakultete v Ljubljani bo otvorila šintarsko šolo v Piskopeji in šolo za »podpalčevanje« v Tetovu.

Dober odgovor. Z ozirom na ukinitve dveh odelkov slovenskega vseučilišča piše »Slovenec« z dne 10. t. m.: »Mi ne bomo nič grozili, pač pa bomo vodili neizprosni boj, kakor ga vodi samo tisti, ki je zadel smrtne udarce, pa se vrže na svojega nasprotnika s poslednjo, pa izdatno močjo. — Srbski radikali so pokazali, da niso samo naši nasprotniki, ampak so se deklarirali (pokazali) za naše sovražnike.«

Vse one cenjene naročnike, ki nam še niso poslali zneska, ki je bil označen na že preje priloženih poštinih položnicah, prosimo, da nam blagovolijo istega poslati vsaj do konca tega meseca.

Najboljši premog, drva in oglje kupite najcenejše pri

Družbi Ilirija, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. Telefon 220.

Čevlji z znamko „Peko“ domačih tovarnov Peter Kozina & Ko. so priznana najboljši in najcenejši. — Dobite jih povsod. Glavna zaloga: Ljubljana, Breg šte. 20, na drobno Aleksandrova cesta št. 1.

Gospodarstvo.

Zaradi jasnosti.

Od slučaja do slučaja je dobro in koristno, če malo bolj na glas povemo, če malo višje prebijemo seznanj krivic, ki se nam gode od »bratov«.

Nekako pozimi 1920/21 je prišla naša železna industrija po zaslugi prav posebno neumne belgrajske trgovinske politike v veliko krizo. Jeklarna v Guštanju in tovarna na Jesenicah sta začeli odpuščati delavstvo kar na debelo. Slovensko delavstvo je tedaj postavilo svoj razredni interes v ozadje in v zavesti, da je obstanek industrije tudi pogoj njegovega obstanka, se je skupaj s podjetništvom borilo za ureditev trgovinske politike, kakor je primeren jugoslovanski proizvodnim razmeram. Podprlo je med drugim zahtevo slovenske industrije, naj se njej poveri izdelovanje železniških vozov in drugih potrebnih, ki so se takrat naročale na Dunaju in zlasti v Budimpešti.

Človek bi rekel, da to je tako sama ob sebi umevna zahteva, da sta le žalostno nespornost in neinformiranost mogla biti kriva, da se vobče vsa državna naročila niso oddajala doma — v kolikor je seveda domača industrija potrebne predmete producirala. Toda kar se razume povsod samo ob sebi, se ne razume na Balkanu. V Belgradu so dejali stvar ad acta. Kmalu nato pa nam je tedanji in sedanjí načelnik v trgovinskem ministrstvu razodel v časopisnem članku, da mora po njegovem mnenju slovenska industrija izginiti. Zakaj Slovenija leži ob meji in iz strateških ozirov je nedopustno, da se razvije v njej industrija, ki bi postala ob vsakem spopadu sovražnikov plen. Zato naj se preseli v Bosno.

To je stališče hajduškega poglavarja in očituje tako jasno, da človeka oči bole, da načeluje v trgovinskem ministrstvu popoln alfabet na polju narodnega gospodarstva. Zakaj po tej logiki je gospodarski zločin, če obnavljajo Francozi industrijo v od Nemcev opustošenih zemljah, saj ležijo tik ob meji. In Belgijci, ti naj se s svojo bogato industrijo kratkoma preselijo v Kongo, saj Belgija n-

večja nego Slovenija in vsa Belgija je prav za prav ena sama meja. In Češka? In poljska industrija v Šleziji — vse tik ob mejah! Kot da bi se dale industrije poljubno premeščati nekako podobno, kakor slovenski uradniki — neradikali! In kot da se po vseh narodnogospodarskih in socioloških zakonih industrija ne bi razvijala organsko iz tal, kjer so ji dani pogoji, ne pa morda na kako višjo zapoved, že celo pa ne, če izhaja ta zapoved iz Belgrada.

Vemo sicer, da Savič o narodnem gospodarstvu ničesar ne razume, zakaj kako bi mogel biti drugače že tako dolgo načelnik v belgrajskem trgovinskem ministrstvu. Ali tako neumen vendar ni, da bi resno mislil, da se dajo naše tovarne kar meni nič tebi nič »potisniti« iz Slovenije v Bosno, kakor so svojčas Ribničani potiskali cerkev. Iskati moramo torej nagibe tega razpoloženja drugeje.

Lansko leto se je osnovala v Subotici tovarna za izdelovanje železniških vozov s francoskim in srbskim kapitalom. In zgodilo se je čudo, pa samo za Jugoslovane. Zakaj otvoritev te tovarne je g. Savič toplo pozdravil. To kljub temu, da leži Subotica veliko bližje meje, nego n. pr. Jesenice, že ker je v ravni, tako da je lahko zasede sovražna kavalerija v eni uri, dočim so Jesenice okoli in okoli obdane z visokim in težko pristopnim gorovjem.

Nagib je torej na dlani. Slovenska industrija se mora uničiti, ker ni srbska.

Savič je demokrat in je načeloval v trgovinskem ministrstvu pod demokrati, kakor načeluje pod radikali. To se mi zdi vredno poudariti, da ne bo kak demokrat kazal s pristom na druge, češ, saj mi nismo taki. Savič je obenem najbolj viden dokaz, da je demokratska stranka prav tako velesrbska, kakor radikalna. Zadnja je kvečjemu simpatičnejša zbog svoje večje odkritosrčnosti.

Zdaj pa vprašamo »Slovenski Narod«, vprašamo »Jutro«, ali je vse to res, ali ni res? In če je res,

ali se sme to povedati? In če se sme povedati, ali je to hujskanje?

Povdarili smo že nesramnost, da je bil imenovan za generalnega vladnega direktorja južne železnice Srb spričo in navzlic sposobnejšim slovenskim uradnikom, na katerih plečih bo itak tudi poslej slonelo vse delo. Železniško ministrstvo je med tem odredilo komitet za prevzem južnih železnic. Čitajmo: Avramović, Ibić, Vuković, Deroka, Popović, Panić, Popović, Nedelj-ković, Čupić, Protić, Hribar, Raiko-vić, Radojević, Subotić. Razen ene-ga Slovenca torej sama pristna bal-kanska kri. In mislim, da celo »Slo-venski Narod« ne bo trdil, da vsa ta koritaželjna Srbadija ne bo Slovencev ničesar stala. Poleg po-štene plače, poleg komisij, konfe-renc, potovanj v inozemstvo radi »študija« prometnih razmer, poleg honorarjev za »strokovnjaške« na-svete seveda še obilno in obilne remuneracije o priliki letnih dobič-

kov, izletih na stroške stradalajočega slovenskega uslužbenstva. In h kon-cu koncev: »primerno« stalno mesto v ravnateljstvu. Zato pa seveda par uslužbencev na cesto!

Naj se tudi v tem pogledu iz-javita »Narod« in »Jutro«, je-li prav, da nesposobni ljudje prihaja-jo na visoka mesta samo zato, ker so Srbi in je-li v redu, da se zapo-stavlja slovensko uradništvo samo zato, ker je slovensko?

Najprej je produkcija, potem šele trgovina. Medtem pa, ko bel-grajski trgovci verizijo z denarjem »Narodne banke«, po večini zgolj na škodo narodnega gospodarstva, ne more slovenska industrija dobiti najskromnejšega kredita. Kljub te-mu, da je za vsakega narodnogospo-darskega abecedarja jasno, da se more edino le potom produkcije kdaj dvigniti naše gospodarstvo. Zato pa, ker ne dobimo kreditov, pa lahko Slovenci plačujemo dvojne davke.

Tako-le se predstavlja Jugo-slavijski slovenskemu človeku: brat Srb roko globoko v našem žepu. In če se Slovenec to končno ne zdi čisto prav, surovosti in grožnje ne-kulturnih ljudi. Zares, naš narod bi zaslužil, da se ravna tako in še slabše z njim, če bi ne reagiral na ta sovražna dejanja. Od človeka, ki je pri lanskim občinskih volitvah — ni še leto dni od tega — volil zajedni-co, sem slišal zadnjič opazko: »Zdi se mi, da ima Radić vendarle edino prav!«

Pet let je preteklo, kar smo se »ujedinili«, in belgrajskih ljubez-nivosti je čedalje več, namesto če-dalje manj. Bili bi torej kratkovid-ni brez primere, če bi jih smatrali kot nekaj izraz prehodne dobe in upali na boljše čase. Vzeti jim mo-ramo za to kar so: za zavedno in pretkano zlobnost, naperjeni proti bitju našega naroda in vzkliko na rodovitni zemlji srbskega sovrašt-va do vsega, kar ni srbsko.

Še v tem pogledu naj se izjavi-jo srbski plačanci, kaj in kako. Sa-mo naj ne poskušajo, da jim bo še kak Slovenec nasedel na proroko-vanje, da bo stvar kmalu boljša. Pet let izkušenj se ovrže najlepša be-seda.

Zagrebske cene. V Zagrebu so prodajali zadnjo soboto piščance po 200 kron par, srednje kokoši po 300 kron par, mlade purane po 360 kron eden, goska (nepitana) 400 kron, mla-de race pa po 160 kron ena. — Jajca so prodajali po 10 kron eno. — Gro-zdje je doseglo ceno 36—40 kron za kilo. — Kostanj po 16 kron liter. — Gobe po 80 kron kilo. — Od mesa je najbolj v ceni poskočila teletina, ki so jo prodajali ponekod po 140 kron kilo.

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANI-ZACIJA SLOV. AVTONOMISTOV. Odgovorni urednik Jože Petrič. Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Izšla je Blasnikova Velika pratika

za prestopno leto 1924, ki ima 366 dni. »Velika Pratika« je najstarejši slovenski dru-žinski koledar, ki je bil najbolj vpoštevan že od naših pradedov. Tudi letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini zato pride prav vsaki slovenski rodbini. Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji, in stane Din. 5.—, kjer bi je ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri J. Blasniku naslednjih, tis-karna in litogr. zavod, Ljubljana, Breg 12.

Pozor! Preselitev!

Popolnoma varno na-ložite svoj denar pri

Vzajemni posojilnici v Ljubljani r. z. z o. z.

ki se te dni preseli iz hiše uršulin-skega samostana poleg nunske cerkve v lastno novo palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela »Union«.

Hranilne vloge se obrestujejo po

6%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka, v tekočem računu

5 1/2%

vezane za dobo pol leta

6 1/2%

in više po dogovoru.

Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje Vzajemna posojilnica večino delnic stavbne delniške družbe hotela »Union« v Ljubljani. Vrhutega je njena last nova palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. Denar se lahko naloži po poštinih položnicah.

Minka Horvat Ljubljana, Stari trg 21.

priporoča po nizkih cenah svojo zalogo **damskih slamnikov** in **klobukov**.

Oblast. avt. civ. inž.

A. ŠTEBI

tehnična pisarna, Ljubljana, Dunajska cesta 1a (v palači Ljublanske Kreditne banke).

Projektira električne centrale, posvetuje občine in privatnike ter daje strokovna mnenja.

Perilo

čevlje

klobuke

ter razno modno in galanterijsko blago kupite najbolje pri

Jakob Lah,

MARIBOR, GLAVNI TRG ŠTEV. 2.

IVAN SAX, Ljubljana Stari trg šte. 8,

priporoča svojo trgovino manufakturne blaga in obleke domačega izdelka po najnižjih cenah. Izdeluje tudi obleke po naročilu!

Franč Piškur, Ljubljana Stari trg 6.

priporoča svojo novo ustanovljeno specerijsko in delikatesno trgovino po najnižjih cenah. Dostavlja se tudi na dom.

Ivan Pakiž

Ljubljana, Stari trg 20.

Velika zaloga stenskih ur budilk, svetovno znane tovarne »Junghans«. Vsakovrstne precizne švi-carske žepne ure, izbira zlatnine, srebrnine in je-dilnega pribora.

Export „Jugoeksim“ Import trgovska družba

Vekoslav Pelc in drugi v Ljubljani, Vegova ulica šte. 8.

Trgovina s specerijskim, kolonijalnim, materialnim blagom, deželimi in polj-skimi pridelki ter izdelki, mlevskimi izdelki, lesom in lesnimi izdelki ter manufakturno na debelo.

Nova knjiga!

V Blasnikovi tiskarni je izšla knjiga:

Dr. Dragotin Lončar

Politika in zgodovina,

ki obsega na 150 straneh pet oddelkov: A. Življenjepisi (Masaryk, Krak, Mahnič, Svetec, Susteršič in Tavčar), B. Za Ju-goslavijo, C. O ustavi v Jugoslaviji, D. O socializmu in komunizmu, E. O slovenski politiki (Zakaj smo izgubili Koroško in Primorsko). Slovenci ku-pujte in čitajte! Cena Din 30.—. Po pošti Din 30'60.

Knjigarne in prodajalci popust.

Antikvarijat, knjigarna

HINKO SEVAR

Ljubljana, Stari trg 34

kupuje in prodaja različne knjige v vseh jezikih po ugodnih cenah.

SVETLIN KREMA

prvovrstna prima vazelin za usnje v lesenih in pločevinastih škatljicah in parketno vo-ščilo, najboljši izdelki, priporoča tvrdka

J. Kordiš,

Ljubljana, Vegova ulica šte. 2.

Teodor Korn, Ljubljana

Poljanska cesta št. 8

se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vseh

kleparskih in vo-dovodnih instala-cijskih del kakor tudi za pokrivanje streh.

Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Pro-račun brezplačno in poštne pro-sto. Popravila točno in po najnižji dnevni ceni. Ambalaža in pločevine.

GUMI

obročke za Rex in Wecksteklenice, se-saljke za otroke, vinske in vodne cevi, pnevmatiko za kolesa kakor vse druge higijenične, tehnične gumi izdelke ku-pite najceneje pri gumi specialistu

M. I. Nerat

MARIBOR, SLOVENSKA ULICA št. 12.

FR. SLOVNIK

LJUBLJANA, Stari trg 2.

priporoča po najnižjih cenah svojo zalogo izgotovljenih ob-lek in manufakture.

Obleke po meri se točno izvršujejo.

Priporočam

svojo na novo otvoreno trgovino z usnjem vseh vrst in čevljskih potrebščin na Starem trgu št. 30. nasproti kavarni Zalaznik. (Tramvajska postaja Sv. Jakob).

Andrej Sever.

Očala Ščipalci

F. P. ZAJEC
optik
LJUBLJANA,
Stari trg 9.

Zlatina Ure

Vse pisalne, risalne in šol. potrebščine

dobite najceneje v papirni trgovini

Miroslav Bivic, Ljubljana Sv. Petra cesta št. 29.

Lastna knjigovoznica. — Velika zaloga šolskih zvezkov, map in blokov.

Samo 200 Din

stane par finih čevljev za dame. Služkinje 5% popusta. Trgovci po dogovoru.

Janko Kos, čevljar, Rožna dolina pri Ljubljani.

Prva žebljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Žebljarska zadruga, Kropa (Slovenija). Brzojavke: Zadruga Kropa. — Telefon interurban: Podnart številka 2.

Žebliji za normalne in ozkotirne železnice. Žebliji za ladje, črni ali pocinkani. Žebliji za zgradbe, les itd. Žebliji za čevlje. Spojke za odre in prage. Spojke za ladje in splave. Železne brane. Zobje za brane. Kljuke za podobe, zid, cevi, žlebove itd. Vijaki z maticami. Podložne pločice. Matice. Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode, pločevino, kolesa itd. Vijačni čepi. Verige. Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in risbah najceneje. Ilustrov. ceniki na razpolago.